

DONATOR Yoav Bartals pappa var så sjuk att han höll på att dö. Till slut stod hans enda hopp till sonen om i hemlighet låtit utreda sig som leverdonator – ett sällsynt ingrepp förenat med stora risker. När läget snabbt försämrades fick Yoav en dag på sig att välja om han skulle ställa upp eller inte.

Yoav riskerade livet för att rädda pappa

Yoav Bartal, 31, är lång och ger ett kraftfullt men lugnt intryck. Ingenting vittnar om den rädda och smärta han genomlevde för drygt tre år sedan när hans pappa David blev dödligt dålig. Den nya lever David fått sex år tidigare höll på att ge upp. Nu var han inlagd för leversvikt.

Yoav och hans mamma stämde träff med en av läkarna för att få veta vad som skulle hända nu.

–Det blev ett omtumlande besök, läkaren var väldigt rättfram med hur dålig pappa var och att han kanske inte skulle hinna få en ny lever i tid. Det var då jag frågade om det var möjligt för en släkting att ge en bit av sin egen lever.

Svaret var ja. Men de gånger ingreppet utförs är det nästan alltid ett barn som är mottagare. Att donera till en vuxen är betydligt

Det blev ett omtumlande besök, läkaren var väldigt rättfram med hur dålig pappa var. ”

mer komplicerat. Bland annat behövs hälften, eller mer, av givarens levervolym.

Men nu visste Yoav att han åtminstone ville testa och se om han var möjlig som donator. Han visste också att mamma och pappa skulle protestera. Därför sa han ingenting till dem.

Medicinskt och etiskt var det en jätteparat som drog igång i

och med Yoavs beslut. Han fick en egen läkare och passerade flera kontrollinstanser på vägen. Yoav blir fortfarande imponerad när han tänker tillbaka, även om den här tiden också präglades av stor stress.

–Ingen kunde ju säga hur långt pappa hade kvar – var det ett halvt år? Tre månader?

Mycket måste stämma kroppsligt för att en donation ska vara möjlig. Yoav utsattes för en mängd medicinska undersökningar. Men i utredningen ingick också samtal med psykolog. Vem var Yoav? Hur såg relationen till David ut? Och det var väl för att han verkligen ville, och inte på grund av skuld känslor, som han ställde upp?

Hela processen var svår med många olustiga överväganden: vad tyckte Yoav till exempel att de skulle göra med hans leverbit om den trots allt inte gick att sätta i pappa? Läkarna, som hellre skrämde på förhand för att ha donatorn med sig när läget blir skarpt, gjorde inte mycket för att underlätta för Yoav.

Tvårtio påpekade de gång på gång hur svårt ingreppet skulle vara och att Yoav skulle utsätta sig för allvarliga risker. Allt kan sluta med att donatorn själv behöver en ny lever. En av 100 till 200 personer dör. Det är en ganska hög siffra för en människa som före ingreppet varit helt frisk.

Men Yoav stod på sig och till sist blev han godkänd som donator. Familjen fick fortfarande inte veta någonting. Det tycker Yoav själv inte är så konstigt. Tanken var ju fortfarande att David skulle få en lever på vanligt sätt, från

en avliden. Det Yoav gjorde var bara ett slags back-up, utifall att.

–Jag ville inte heller att pappa skulle behöva oroa sig för mig. En vecka senare besökte han och lillasyster pappan på sjukhuset.

–Då hade han blivit så himla sjuk och jag kände att nu måste vi göra något.

Några dagar senare blev han uppringd av en läkare som berättade vad Yoav sett – David var döende.

Det var en måndag, och nu var marginalerna så små att sjukhuset behövde Yoavs besked senast dagen efter om transplantationen skulle kunna genomföras.

–Då började adrenalinnet pumpa. Hur skulle jag göra? Var det värt att ta sådana här risker? Skulle jag ångra det i efterhand?

Yoav tog kontakt med några vänner som hjälpte honom att bestämma sig. På tisdagen meddelade han sjukhuset att han var redo. Och det var först då som David och resten av familjen fick veta vad han förberett.

–De flesta tyckte att jag var modig och stöttade mig. Fast mamma blev jätteirrad.

David själv var så svag att han inte hade mycket att säga mot.

På onsdagen lades Yoav in. På torsdagen var det dags. Det var den 22 mars 2007. Även om dagar och händelser sedan virvlar ihop i ett smärtfyllt och känslomättat töcken, är vissa minnen tydligare än andra. Som när far och son, som legat på varsin avdelning, möts i en korridor på väg till sina respektive operationssalar.

–De stannade våra sängar så att vi skulle få säga något till var-

andra. Vi var omringade av en massa personal. Min mamma och syster var också där. Det var väldigt känslösamt och jag kände mig otroligt rädd, både för min och pappas skull, så...

Det var väldigt känslösamt och jag kände mig otroligt rädd, både för min och pappas skull, så... ”

Ja, så vad säger man till varandra när det så påtagligt kanske är sista gången man ses?

–Plötsligt ropade en läkare ”nej, nu får ingen börja gråta här!”. Och så skildes vi.

Ett annat starkt minne är när han vaknar och inser dels att han klarat sig, dels att han har väldigt ont – och dels att kusinen Yosif från Los Angeles sitter där hos honom. Yosif hade släppt allt hemma i Kalifornien och åkt direkt när han fått reda på att Yoav skulle opereras.

Ett tredje minne är det som blev en daglig rutin – att hälsa på och prata lite med pappa.

David, som legat nästan ett dygn på operationsbordet, kämpade fortfarande för sitt liv och var medvetlös.

–Så han reagerade ju inte men det kändes ändå viktigt.

Idag är såväl pappa David som Yoav återställda sedan länge. Levern har vuxit ut på dem båda. Yoav, som gillar att träna, kunde

börja springa igen efter tre månader. Efter ett halvår kunde han använda magen och göra situps. –Det var stort.

Far och son stod varandra nära redan före donationen. De gillar att umgås och diskutera och har mycket gemensamt, ”inte minst skrivandet”. David Bartal är journalist. Yoav är pressekreterare för integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni. Och nu bär David en bit av sin son inombords.

Ändå är det betydligt lättare att prata med andra om det som varit än med varandra. Det vittnade pappa David om i sin berättelse här på Idagsidan igår och Yoav håller med. Det är ett ämne de helst undviker när de är tillsammans, det blir för starkt.

–Det är inte så lätt, det var en dramatisk tid. Och det är inte någon positiv känsla, som när man ser tillbaka på något som var svårt men kan känna lättad över att det gick bra. Det gick ju bra men det var verkligen på liv och död. Min pappa kunde ha varit död nu.

SUSEN SCHULTZ
08-13 52 43, susen.schultz@svd.se

svd.se

Läs gårdagens Idagsida
Igår skrev David Bartal själv om operationerna och sonens offer. [»svd.se/idag](#)

Då har vi känt att vi inte vill trycka på alltför hårt.

Vad minns du själv från den här operationen?

–Att den var väldigt komplicerad eftersom David redan transplanterats en gång. Vi tänkte mycket på om vi verkligen skulle utsätta Yoav för det här. Men det

kändes att han visste vad han gav sig in i. För oss var det en jättestyrka.

SUSEN SCHULTZ

svd.se

Läs en längre version av intervjun: [»svd.se/idag](#)

–Varje gång jag ser min pappa och att han mår bra känner jag att det verkligen var värt det. Jag är också glad att sjukhuset vågade operera oss – det är otroligt vad värden kan göra.

FOTO: SIMON PAULIN

1986: David och Yoav, här 6 år, har alltid stått varandra nära. FOTO: PRIVAT

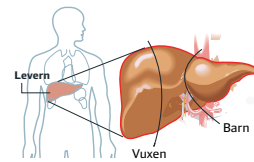

2006: Yoav med lillasyster Sara efter operationen. FOTO: YOSI SERGANT

2010: Far och son, David och Yoav Bartal. FOTO: SIMON PAULIN

☉ Så mycket behövs vid en transplantation

• När mottagaren är vuxen vill man ta så stor bit som möjligt av donatorn. Yoav gav över hälften av sin levervolym.

• När barn är mottagare vill man tvärtom ta en så liten bit som möjligt.

• Levern växer ut hos både mottagare och donator på cirka tre månader.

• I princip kan en lever delas i åtta bitar som var och en växer ut till en ny lever, men det är tekniskt svårt.

• Levern är kroppens största, inre organ och väger ca 1,5 kilo.

Vi räddar liv i alla väder, helt frivilligt.

Följ oss på nya sjöräddning.se

REA

30–50%
på utvalt sortiment

HH MUSTO PELLE P
Boomerang SEAL RACING
SERBAGO HENRI LLOYD HERRMANN
dubarry HOLEBROOK SWEDEN

NAUTISKA MAGASINET
STOCKHOLM • GÖTEBORG • SANDHAMN • MARSTRAND

Slussplan 5 (Sthlm) Trädgårdsg. 3 (Gbg) mån–fre 10.00–18.00
Tel 08-677 00 00 Tel 031-13 19 30 lör 10.30–15.00
www.nautiska.se www.nautiska.se Sön (Sthlm) 11.00–15.00

Spendrups Bryggeri återkallar ett parti Heineken på 33 cl glasflaska

Spendrups Bryggeri återkallar ett parti Heineken på 33 cl glasflaskor som sålts på Systembolaget.

Anledningen är att flaskorna innehåller starköl, men är felmärkta med 3,5 vol % -etiketter.

Vi ber våra konsumenter att uppmärksamma om de har Heineken 3,5-öl på 33 cl glasflaska med batchnummer **8 april 11** på flaskans övre del.

Flaskorna kan returneras till närmaste systembolag.

Vid eventuella frågor kontakta Spendrups konsumentkontakt 020-789851.

☒ Vårfor skrämmer ni donatorn?

Bo-Göran Ericzon.
FOTO: KAROLINSKA SJUKHUSET

Bo-Göran Ericzon, professor i transplantationskirurgi vid Karolinska universitetssjukhuset i Huddinge, som opererade både Yoav och hans pappa David.

–Levertransplantationer är stora ingrepp. Ibland går det inte bra hur mycket vi än an-

stränger oss. Det måste framgå klart. Informerar vi oredigtigt vill bägge parter kämpa och blir inte rädda om något händer. Samtidigt vill vi ge donatorn möjlighet att backa i alla lägen under utredningen.

Men vore det inte bra om fler ställde upp som leverdonatorer?

–Jo, absolut. Antalet leverjuiska patienter som kan hjälpas med en transplantation ökar snabbare än antalet tillgängliga organ från avlidna. Men kön för en ny lever i Skandinavien är inte så lång: tre–fyra månader.